

**โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัด สระแก้ว - ปราจีนบุรี ตามพระราชดำริ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙**

๑. หน่วยงานรับผิดชอบ

๑.๑ หน่วยงานหลัก	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์
โครงการชลประทานสระแก้ว
โครงการชลประทานปราจีนบุรี
๑.๒ หน่วยงานบูรณาการ	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)
หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
และหน่วยงานอื่น ๆ

๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

- ๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- ๒.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท ๑๕ พลังทางสังคม ประเด็นแผนย่อย ๔.๑.๑ การเสริมสร้างทุนทางสังคม
- ๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมายเหตุที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม : แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม
- ๒.๔ นโยบายรัฐบาล : พיתักษรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สืบสาน ต่อยอดโครงการพระราชดำริ และโครงการตามแนวพระราชดำริ เพื่อความยั่งยืนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวางรากฐานของประเทศ การขับเคลื่อนการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี : ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘)

๓. หลักการและเหตุผล

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๑ บริเวณพื้นที่ราบเชิงเขาบรรทัดพื้นที่ ๔๐๔,๗๓๐ ไร่ ในเขตอำเภอนาดี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอสระแก้ว อำเภอวัฒนานคร และอำเภอตาพระยา ซึ่งอยู่ในเขตรอยต่อระหว่าง ๓ จังหวัด คือ จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ซึ่งเคยเป็นป่าสงวนแห่งชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้ถูกราษฎรบุกรุกเข้าไปแผ้วถาง จนทำให้พื้นที่บริเวณนี้กลายเป็นป่าเสื่อมโทรม สภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและการเพาะปลูก ประกอบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ได้ใช้พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ตั้งฐานปฏิบัติการที่จะแยกประเทศไทยเป็นสาธารณรัฐอินโดจีน โดยอาศัยแนวสันเขาบรรทัด อันเป็นที่อกเขาเชื่อมติดต่อกับสาธารณรัฐกัมพูชาประชาธิปไตย ประชาชนและพื้นที่บริเวณนี้ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ต่อมาหน่วยเฉพาะกิจกองพลที่ ๒ กองทัพภาคที่ ๑ ได้เข้ามาปฏิบัติการสนามในบริเวณพื้นที่ดังกล่าว พบว่า การที่จะปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ให้ราบคาบกระทำได้ยาก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือ เพราะประชาชนเหล่านั้นหวาดกลัวภัยอันตรายต่าง ๆ ที่ผู้ก่อการร้ายจะหยิบยื่นให้ จากปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ เมื่อความทราบถึงใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงทรงมีพระราชดำริให้มีการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา โดยได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ หม่อมเจ้า จักรพันธุ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ องคมนตรี ประสานงานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดวางโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาจังหวัดปราจีนบุรีตามพระราชดำริขึ้น โดยร่วมมือกับกองทัพภาคที่ ๑ จังหวัดปราจีนบุรี กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ เข้าดำเนินโครงการ

โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ จากนั้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมหมู่บ้านโครงการพระราชดำริ และในโอกาสต่าง ๆ ได้พระราชทานพระราชดำริให้แก่คณะทำงานเป็นแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนได้พระราชทานอุปกรณ์และพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ใช้ในโครงการ พร้อมทั้งพระราชทานแนวทางการพัฒนาไว้ ๓ ด้าน คือ ๑) การพัฒนาทางด้านจิตใจของราษฎร ๒) การพัฒนาทางด้านความรู้การประกอบอาชีพ และ ๓) การจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ นับตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับโครงการห้วยโสมง จังหวัดปราจีนบุรี ถึง ๖ ครั้ง โดยครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มีความตอนหนึ่งในพระราชดำรัสว่า “...โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี และสระแก้ว ตามพระราชดำริ อาทิ โครงการอ่างเก็บน้ำพระปรัง อ่างเก็บน้ำห้วยสะโตน อ่างเก็บน้ำท่ากระบาก และอ่างเก็บน้ำอื่น ๆ เป็นโครงการที่ดีมาก ทำให้มีปริมาณน้ำใช้เพิ่มมากขึ้น และผลที่ได้รับเพิ่มเติม ก็คือ ทำให้ดินมีการพัฒนาตามมาด้วย...” พระราชดำรัสดังกล่าวสืบเนื่องมาจาก เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๑ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับการวางโครงการพัฒนาต้นน้ำปราจีนบุรี โดยพระราชดำริเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำพระปรัง “ควรพิจารณาสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำห้วยพระปรังโดยเร่งด่วนที่สุด ทั้งนี้ควรพิจารณาเก็บกักน้ำอย่างเต็มที่เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรสองฝั่งห้วยพระปรัง ในเขตอำเภอดอนจานนคร จังหวัดปราจีนบุรี (จังหวัดสระแก้วในปัจจุบัน) สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคตลอดปี” ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับงบประมาณสำหรับการเตรียมงานเบื้องต้นในการก่อสร้างบ้านพักชั่วคราวและระบบสาธารณสุขปศุสัตว์รวมทั้งดำเนินการสำรวจข้อมูลและรายละเอียดเพื่อดำเนินการออกแบบ และวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๒ คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการและอนุมัติให้กรมชลประทานดำเนินการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และก่อสร้างโครงการพระปรัง โดยกรมชลประทานได้วางแผนการก่อสร้างระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๔๒

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว - ปราจีนบุรี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวทางพระราชดำริ โดยพิจารณากลุ่มเป้าหมายเกษตรกรจากพื้นที่ดำเนินการโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขาในเขตปฏิรูปที่ดิน มุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริมอาชีพเกษตรกรโดยการจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มหรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อการสร้างอาชีพและการพึ่งพาตนเอง ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเกษตรกร ส.ป.ก. จะขับเคลื่อนงานพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงานตามห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) มีการวิเคราะห์ศักยภาพและตลาด เพื่อจัดการระบบผลิตให้ตรงเป้าหมาย และดำเนินงานอย่างมีลำดับขั้นตอน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินงานอย่างยั่งยืน

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการพัฒนาด้านการเรียนรู้และการสร้างอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒ เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีการพัฒนาชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๕. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

๕.๑ เกษตรกร/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดสระแก้ว ๔๐ ราย

๕.๒ เกษตรกร/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดปราจีนบุรี ๓๐ ราย

๖. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ดำเนินการหลัก ๔ อำเภอ ดังนี้

๖.๑ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอวัฒนานคร อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว

๖.๒ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

๗. วิธีดำเนินการ

๗.๑ จัดทำแผนปฏิบัติการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

๗.๒ ประสาน สํารวจข้อมูลพื้นที่ เกษตรกรเป้าหมาย/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงโครงการ

๗.๓ คัดเลือกเกษตรกรเพื่อเข้ารับการส่งเสริมองค์ความรู้ จำนวน ๗๐ ราย

๗.๔ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ/ศึกษาดูงาน เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๗๐ ราย

๗.๕ สนับสนุนปัจจัยการผลิต เกษตรกรเป้าหมาย จำนวน ๗๐ ราย

๗.๖ คัดเลือกเกษตรกรที่พร้อมในการพัฒนาให้เป็นตัวอย่างด้านการสร้างอาชีพและการพึ่งพาตนเอง และให้การสนับสนุนปัจจัยการผลิต รวม ๒ ราย

๗.๗ การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี

๗.๘ การติดตามประเมินผลเกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม และเกษตรกร ตัวอย่าง

๗.๙ การสร้างภาพลักษณ์ผลการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

๗.๑๐ การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

๘. ตัวชี้วัด

๘.๑ เจริญปริมาณ : เกษตรกรเป้าหมาย ได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน ๗๐ ราย

๘.๒ เจริญคุณภาพ : เกษตรกรเป้าหมาย น้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริง

ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

๘.๓ ผลสัมฤทธิ์ : ร้อยละ ๖๐ ของเกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้มีรายได้สุทธิครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น

ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐

๙. งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น ๗๗๘,๖๖๕ บาท (เจ็ดแสนเจ็ดหมื่นแปดพันหกกร้อยหกสิบบาทถ้วน) ประกอบด้วย

๙.๑ งบประมาณตาม พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๖๗๑,๐๐๕ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นหนึ่งพันห้าบาทถ้วน)

๙.๒ เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๑๐๗,๖๖๐ บาท (หนึ่งแสนเจ็ดพันหกกร้อยหกสิบบาทถ้วน)

๑๐. ระยะเวลาดำเนินโครงการ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙

๑๑. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๑.๑ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับความรู้จากการส่งเสริมทำให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๑.๒ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงตนเอง

๑๑.๓ เกษตรกรมีการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพึ่งพาตนเองได้

๑๑.๔ เกษตรกรร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน